

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: MRG5380281

ชื่อโครงการ: โครงการใช้ชุดเครื่องมือเล่าเรื่องราวทางสังคมเพื่อลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์
ของเด็กออทิสติกในชั้นเรียนปฐมวัย

ผู้วิจัย หัวหน้าโครงการ ดร. อังคณา อ่อนบุญเอื้อ
นักวิจัยที่ปรึกษา ผศ.ดร. ชีพสุมน รังสยาธร

สถาบัน ภาควิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อีเมล: feduakn@ku.ac.th

ระยะเวลาโครงการ: 2 ปี

บทคัดย่อ:

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ทางด้านทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก ในชั้นเรียนปฐมวัย ศึกษาประสิทธิภาพของเครื่องมือบอกเล่าเรื่องราวทางสังคมที่มีต่อเด็กออทิสติก และลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติก ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยเป็นออทิสติกจำนวน 9 คน ทำการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจงซึ่งเป็นเด็กออทิสติกในชั้นเรียนปฐมวัย จำนวน 5 คน ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) เป็นการศึกษาทักษะสังคมที่เป็นปัญหา โดยวิธีเชิงสำรวจ 2) ศึกษาผลการใช้เรื่องราวทางสังคมเป็นการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (Single Subject Design) A-B-A-B Design และ 3) ศึกษาประสิทธิภาพการใช้เรื่องราวทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก

ผลการวิจัยพบว่า ระยะที่ 1 พบว่าทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกจำนวน 9 คน ที่เป็นปัญหามากที่สุด 10 อันดับ ได้แก่ 1) ลูกขึ้น เดินไปมาในขณะที่สอน 2) ส่งเสียงดัง 3) ไม่แบ่งปันของเล่นให้ผู้อื่น 4) หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ 5) ไม่รู้จักรอคอย 6) ไม่เก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จ 7) หยิบสิ่งของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต 8) ไม่แสดงอาการได้ตอบ เมื่อมีผู้มาสนทนา 9) ทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ และ 10) โอบกอดผู้อื่นโดยไม่เหมาะสม ระยะที่ 2 ผลการใช้เครื่องมือบอกเล่าเรื่องราวทางสังคม โดยผู้วิจัยได้ออกแบบชุดเครื่องมือพัฒนาทักษะทางสังคม (Social Story Intervention) ประกอบด้วย สมุดภาพการ์ตูนบอกเล่าเรื่องราวทางสังคม (Social Story Book) และ

E-book จำนวน 5 เรื่อง (1 เรื่องต่อเด็ก 1 คน) โดยใช้การวิจัยทางการศึกษาพิเศษ แบบแผนการวิจัย เป็น Single Subject Design รูปแบบ A-B-A-B แบบสลับกัน 4 ระยะ ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง รวม 30 ครั้ง พบว่า ชุดเครื่องมือพัฒนาทักษะทางสังคม ที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้น สามารถลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัยได้ ระยะที่ 3 ผลของประสิทธิภาพของชุดเครื่องมือบอกเล่าเรื่องราวทางสังคม พบว่า เรื่องราวทางสังคมเป็นการ ดึงเอาลักษณะเฉพาะของบุคคลแต่ละคนมาใช้ในการเขียนเรื่องราวทางสังคม ดังนั้นเนื้อหาที่ใช้ใน เรื่องราวทางสังคมจะเป็นเรื่องเฉพาะที่ถูกออกแบบมาเฉพาะเด็กคนนั้นเท่านั้น ไม่สามารถที่จะใช้ ร่วมกับเด็กที่มีพฤติกรรมเหมือนกันได้ มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องอ่านบ่อยๆ จึงจะเกิด ประสิทธิภาพและความเข้าใจ ทั้งนี้เด็กออทิสติกจะให้ความสนใจในสมุดภาพการ์ตูนบอกเล่า เรื่องราวทางสังคม (Social Story Book) มากกว่า สื่อ E-book

คำหลัก: ทักษะทางสังคม เรื่องราวทางสังคม พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ และเด็กออทิสติก

Abstract

Project Code : MRG5380281

Project Title : Using Social Story Intervention to Decrease Inappropriate Behaviors of Children with Autism in Preschool Classroom

Investigator : Angkhana Onbun-uea, Ed.D.
Sheipsumon Rungsayatorn, Ph.D.

E-mail Address : feduakn@ku.ac.th

Project Period : 2 Years

Abstract:

The objective of this research were to study inappropriate behaviors of children with autism in preschool classroom, to study the efficiently of social story on children with autism, and to decrease inappropriate behaviors of children with autism. A total population on this study, there were 9 preschool children with autism. The target group of this specific study was 5 children.

The research was done in 3 phases. Phase 1: Study of the problematic social skills by using survey research methodology. Phase 2: The effectiveness of the result of the experiment when using a single subject design with A-B-A-B design. Phase 3: Study on the effectiveness of the social story intervention by using survey research methodology to develop the social skills of children with autism.

The research findings, it were found that on Phase 1: The most 10 problematic social skills of 9 preschool children with autism were 1) get up and walk around when teacher is teaching 2) making loud noise, 3) didn't share their toys with others, 4) frustrated when not satisfied, 5) couldn't wait for/no patient, 6) didn't put away their toys when finished, 7) picked up the other person's belonging without permission, 8) didn't know how to greet others, 9) destroy things when angry, and 10) hugging others at inappropriate time. Phase 2: It was found that the social story intervention can decrease inappropriate behavior of children with autism. The social story intervention consisted of social story books and e-books for 5 stories (1 story per 1 child) by using a single subject design with A-B-A-B design. Alternately a fourth stage time trial in 6 weeks, 5 times per week, a total of 30 times, Phase 3: It was found that each social story intervention could not be applied to all children with the same inappropriate behavior of social skills. Children with autism were different in the characteristics. Therefore, the social story intervention should be designed for only the specific children with inappropriate behavior of social skills. The children with autism preferred the social story book more than electronic media, such as e-books.

Keywords: Social skills, Social story, Inappropriate behavior, Students with autism.

เนื้อหางานวิจัยประกอบด้วย

1. บทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
2. Executive summary
3. วัตถุประสงค์
4. วิธีทดลอง
5. ผลการทดลอง
6. สรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง และข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต
7. ภาคผนวก

Output จากโครงการวิจัยที่ได้รับทุนจาก สกว.

1. ผลงานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการนานาชาติ (ระบุชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ชื่อวารสาร ปี เล่มที่ เลขที่ และหน้า) หรือผลงานตามที่คาดไว้ในสัญญาโครงการ
2. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์
 - เชิงพาณิชย์ (มีการนำไปผลิต/ขาย/ก่อให้เกิดรายได้ หรือมีการนำไปประยุกต์ใช้โดยภาคธุรกิจ/บุคคลทั่วไป)
 - เชิงนโยบาย (มีการกำหนดนโยบายอิงงานวิจัย/เกิดมาตรการใหม่/เปลี่ยนแปลงระเบียบข้อบังคับหรือวิธีทำงาน)
 - เชิงสาธารณะ (มีเครือข่ายความร่วมมือ/สร้างกระแสมหาชนในวงกว้าง)
 - เชิงวิชาการ (มีการพัฒนาการเรียนการสอน/สร้างนักวิจัยใหม่)
3. อื่นๆ (เช่น ผลงานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการในประเทศ การเสนอผลงานในที่ประชุมวิชาการ หนังสือ การจดสิทธิบัตร)

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันจะพบเห็นเด็กพิเศษสามารถเข้ารับการศึกษานในสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนหรือโรงพยาบาลทั้งของรัฐบาลหรือเอกชน หน่วยงานและสถานบำบัดรักษา สืบเนื่องมาจากตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2542) หมวดที่ 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 “ การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคล ดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง” (กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

เด็กออทิสติก (Autistic Child) จัดว่าเป็นเด็กพิเศษประเภทที่ 4 ตามการจำแนกประเภทของความพิการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) ซึ่งเด็กออทิสติกจัดว่าเป็นเด็กพิเศษ เพราะมีความบกพร่องทางพัฒนาการถึง 3 ด้าน คือด้านสังคม การสื่อความหมาย และพฤติกรรม (อัญชลี สารรัตน์, 2549) ทางการแพทย์มีการเปิดเผยว่า ความบกพร่องทางพัฒนาการของเด็กออทิสติกนั้นเป็นผลมาจากการทำงานที่ผิดปกติหรือบกพร่องของสมองในบางส่วน จึงส่งผลให้เด็กออทิสติกมีพัฒนาการที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ ไม่สามารถรับรู้และสื่อสารต่อสิ่งที่มากระตุ้น หรือสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นโดยทั่วไปว่าเด็กออทิสติกชอบแยกตัวอยู่ตามลำพังหรือในโลกของตัวเอง ขาดความสามารถในการสื่อความหมายกับบุคคลอื่น ขาดจินตนาการ และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ยาก (Powers, 2000)

ในเด็กออทิสติกการมีปัญหากลุ่มสัมพันธ์ทางสังคมถือว่าเป็นลักษณะสำคัญของภาวะออทิสซึม เช่น เด็กไม่มีความสนใจร่วม (Joint Attention) กับผู้อื่น ไม่สบตา ไม่สนใจต่อสิ่งรอบข้าง ขาดทักษะในการทำ ความเข้าใจกับผู้อื่น หรือไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Teplin, 1997: 591; Neitzel, et al. 1998: 137) ดังนั้นจึงพบเห็นเด็กออทิสติกส่วนมากมักมีลักษณะแยกตัวอยู่ตามลำพัง และชอบหมกมุ่นอยู่ในโลกของตนเอง ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมีสาเหตุมาจากเด็กออทิสติกไม่เข้าใจความรู้สึก และอารมณ์ของผู้อื่น ทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่เหมาะสมออกมาในสายตาของผู้อื่น ทำให้เด็กเข้ากับเพื่อนไม่ได้ จึงขาดเพื่อน ขาดความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง และไม่เข้าใจสิ่งที่ดำเนินไปรอบตัวอย่างดีพอ (ผดุง อารยะวิญญู, 2546: 51) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของจิตใจ (Theory of Mind) ที่อธิบายถึงความบกพร่องทางสังคมของเด็กออทิสติก ซึ่งเรียกว่า “ใจบอด” (Mind Blindness) (Greene, 2001; Baron-Cohen,

1999) จากปัญหาดังกล่าว ทำให้เด็กออทิสติกไม่เป็นที่ต้องการหรือยอมรับของเพื่อน และเกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น

การสอนทักษะทางสังคมแก่เด็กออทิสติกจะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ได้เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และวิธีแสดงตนอย่างเหมาะสมในสถานการณ์เช่นนั้น ทำให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ และลดพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นปัญหาลงไปได้ (ผดุง, 2546ก: 61) ทักษะทางสังคมที่สำคัญสำหรับเด็กออทิสติกคือ การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น แต่เด็กออทิสติกไม่สามารถทำสิ่งเหล่านี้ได้ เนื่องจากมีความบกพร่องทางด้านการสื่อสาร และด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นการช่วยเหลือที่จะพัฒนาความเข้าใจทางสังคมในเด็กออทิสติกจึงเป็นสิ่งจำเป็นสิ่งแรก

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติก โดยใช้วิธีการบอกเล่าเรื่องราวทางสังคม (Social Story) ซึ่งถือว่าเป็นเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก (Reynhout & Carter, 2006) ประโยชน์ของการใช้ Social Story จะช่วยลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติก และช่วยส่งเสริมให้เด็กออทิสติกเกิดการรับรู้และเข้าใจสังคมที่ตนอยู่ สามารถที่จะปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม เรียนรู้ถึงความเข้าใจและความต้องการของสังคม นอกจากนี้ยังทำให้เด็กเกิดการยอมรับในสังคมเพิ่มมากขึ้น (Gray & Garland, 1993) เพื่อให้เด็กออทิสติกได้รับรู้และเข้าใจถึงการแสดงอารมณ์ต่างๆ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเพื่อนำมาพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและเป็นแนวทางให้กับผู้ปกครอง ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะเป็นเทคนิคการรักษาไว้ซึ่งทักษะที่ทำได้แล้วให้คงทำได้อยู่ตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ทางด้านทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก ในชั้นเรียนปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของเครื่องมือบอกเล่าเรื่องราวทางสังคมที่มีต่อเด็กออทิสติก
3. เพื่อลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบ Single Subject Design รูปแบบ A – B – A - B

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กออทิสติก ที่มีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม เรียนอยู่ในชั้นอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 6-10 ปี ของโรงเรียนวัดมหาธาตุ เขตพระนคร

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องด้านทักษะทาง

สังคมในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมในสถานการณ์ทางสังคม ของโรงเรียนวัดมหาธาตุ จำนวน 5 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.2.1 ต้องได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า เป็นเด็กออทิสติก

1.2.2 อายุระหว่าง 6-10 ปี

1.2.3 ผู้ปกครองยินดีในการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้

1.2.4 ครูประจำชั้นยินยอมให้เข้าร่วมการวิจัย

2. การบอกเล่าเรื่องราวทางสังคม หมายถึง การสอนทักษะทางสังคมผ่านการจัดทำหนังสือการ์ตูน และ E-book จำนวน 5 เรื่อง

3. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถของเด็กออทิสติกในระดับปฐมวัย ในการเข้าสังคมได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย มารยาทในการเล่นกับเพื่อน มารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการแบ่งปัน มารยาทในการทักทายเพื่อนใหม่ และมารยาทในการหยิบจับสิ่งของ

เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านทักษะทางสังคม ระหว่างอายุ 6-10 ปี

เรื่องราวทางสังคม (Social Story) เป็นเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก มีลักษณะเป็นเรื่องราวสั้นๆที่เขียนขึ้นตามสถานการณ์ที่จำเป็นของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจสถานการณ์ และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องในสังคม

พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วไม่เป็นที่ต้องการของบุคคลรอบข้าง เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับและหน่วยงานที่น่าผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติก

2. สถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาเครื่องมือทักษะทางสังคมด้านการลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของเด็กออทิสติก

3. เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก